

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

BG05M2OP001-3.018-0001 „Подкрепа за приобщаващо образование“

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРОЕКТ BG05M2OP001-3.018-0001 „ПОДКРЕПА ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ”

Министерството на образованието и науката (МОН) е конкретен бенефициент по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020 г. BG05M2OP001-3.018 „Подкрепа за приобщаващо образование”, проект BG05M2OP001-3.018-0001 „Подкрепа за приобщаващо образование. Проектът е насочен към осигуряване на по-високо качество и по-добър достъп до образование на деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изяви дарби в системата на предучилищното и училищното образование чрез предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие. Продължителността му е 36 месеца, считано от датата на сключване на договора - 27.11.2020 г.

Основната цел на проекта е насочена към насърчаване и разгръщане на потенциала за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изяви дарби чрез допълнителна подкрепа, с оглед успешната им реализация и социализация.

Специфичните цели на проекта са:

1. приобщаване на деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изяви дарби – с доказани постижения в науките, изкуствата и спорта, в детски градини и училища, осигуряващи обучение за придобиване на основна степен на образование, в системата на предучилищното и училищното образование чрез предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие, включително чрез оборудване на специализирани кабинети и разработване на дидактически материали за работа с деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изяви дарби;

2. повишаване на капацитета на институциите в системата на предучилищното и училищното образование за осъществяване на приобщаващо образование, в т.ч. чрез квалификация на педагогическите специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изяви дарби;

3. превенция на насилието и агресията, създаване на сигурна училищна среда и семейна подкрепа в процеса на приобщаващото образование.

Целевите групи по проекта са:

1. деца и ученици със специални образователни потребности от детски градини и от училища, осигуряващи обучение за придобиване на основна степен на образование;

2. деца и ученици с хронични заболявания от детски градини и от училища, осигуряващи обучение за придобиване на основна степен на образование;

3. деца и ученици в риск от детски градини и от училища, осигуряващи обучение за придобиване на основна степен на образование;

4. деца и ученици с изявени дарби, с доказани постижения в областта на науките, изкуствата и спорта от детски градини и училища, осигуряващи обучение за придобиване на основна степен на образование;

5. педагогически специалисти и непедagogически персонал от детските градини и училищата, осигуряващи обучение за придобиване на основна степен на образование;

6. специалисти от екипи за подкрепа за личностно развитие;

7. специалисти от регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО), регионалните здравни инспекции (РЗИ) и дирекциите „Социално подпомагане“ (ДСП), от центровете за специална образователна подкрепа (ЦСОП) и от Държавния логопедичен център (ДЛЦ);

8. родители на деца и ученици от детските градини и училищата, осигуряващи обучение за придобиване на основна степен на образование.

Допустими дейности

Дейност 1. Модели и инструменти за приобщаващо образование на деца и ученици

Описание: Дейността цели разработването на модели и на инструменти за приобщаващо образование, както и внедряването им в работата на педагогическите специалисти от екипите за подкрепа за личностно развитие в институциите в системата на предучилищното и училищното образование. Създаването на планираните модели и инструменти ще подпомогне, от една страна, приобщаването на деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби – с доказани постижения в науките, изкуствата и спорта, в детски градини и училища до основна степен на образование в системата на предучилищното и училищното образование, а от друга – повишаването на капацитета на институциите в системата на предучилищното и училищното образование за осъществяване на приобщаващо образование.

В рамките на дейността се предвиждат следните **поддейности**:

1.1. Разработване и прилагане на модел за функционална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности и с хронични заболявания в институциите в системата на предучилищното и училищното образование посредством:

Поддейност 1.1.1. Разработване на карта за функционална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности и с хронични заболявания във връзка с прилагането на Международната класификация за функционирането на човека, уврежданията и здравето на деца

Създаването на единна унифицирана карта за функционална оценка ще осигури възможност да се идентифицират и подкрепят силните страни на детето/ученика и да се въведе междусекторен подход при прилагането ѝ и определянето на мерките за комплексна допълнителна подкрепа – в областта на образованието, социалните услуги и здравеопазването.

Начин на изпълнение: Разработването на картата за функционална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности и с хронични заболявания във връзка с прилагането на Международната класификация за функционирането на човека, уврежданията и здравето на децата и насоки за прилагане на картата ще се реализира чрез избор на изпълнител по реда на ЗОП.

Поддейност 1.1.2. Провеждане на обучения на специалисти от регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО), регионалните здравни инспекции (РЗИ) и дирекциите „Социално подпомагане“ (ДСП) за прилагане на картата за функционална оценка съгласно ICF-CY (International classification of functioning, disability and health: children and youth version: ICF-CY)

Ще бъдат проведени обучения от избрания изпълнител по ЗОП на 200 специалисти от определените институции – РЦПППО, РЗИ, ДСП, за прилагане на картата за функционална оценка съгласно ICF-CY, като за целта ще бъдат сформирани областни екипи за обучение на обучители за прилагане на картата за функционална оценка на деца и ученици със специални образователни потребности и с хронични заболявания съгласно ICF-CY с участието на минимум 7 специалисти.

Поддейност 1.1.3. Въвеждане на междусекторен подход при прилагане на картата за функционална оценка съгласно ICF-CY (International classification of functioning, disability and health: children and youth version: ICF-CY) на ниво 28 области от страна на обучените специалисти от РЦПППО, РЗИ и ДСП

За реализирането на тази поддейност ще бъде договорено рамково споразумение между съответните министерства (МОН, МЗ и МТСП) за сътрудничеството между институциите (РЦПППО, РЗИ и ДСП) и за задълженията и отговорностите на експертите/специалистите в процеса на функционална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни и с хронични заболявания, определянето и изпълнението по компетентност на плана за подкрепата им.

Поддейност 1.2. Разработване на инструмент за идентифициране на маркери на риск при деца и ученици и за определяне на възможности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в риск

Съгласно допълнителните разпоредбите на ЗПУО децата и учениците в риск са без родителска грижа, жертви на насилие, експлоатация или друго нехуманно отношение, в опасност от увреждане на цялостното им развитие. Прилагането на инструмент, чрез който своевременно да се идентифицират маркери за подобни рискове, ще позволи определянето и предоставянето на допълнителна подкрепа за предотвратяване на възможните негативни последици за детето и ученика и за подпомагане на развитието му. Разработването на този инструмент за децата и учениците в риск, както и насоките за прилагането му, ще се реализира чрез възлагането на дейностите по реда на ЗОП.

Поддейност 1.3. Разработване на инструмент за откриване на дарбите и за определяне на възможности за стимулирането им чрез допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби

Разработването на инструмента за откриване на дарбите на децата и учениците и за определяне на възможности за стимулирането им, както и насоки за прилагането на инструмента, ще се реализира чрез избор на изпълнител по реда на ЗОП.

Дейност 2. Разработване на специализирани дидактически материали (учебна литература, адаптирани учебни помагала и други) за работа с деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби.

Описание: Дейността е насочена към разработване на помагала и дидактически материали за деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, с изяви дарби и в риск, съобразени със спецификата на методите на обучението им и с техните особености и потребности.

Ролята на учебните помагала и дидактическите материали в процеса на приобщаващото образование е да превърнат ученето в мотивиращо, приятно и възможно за всяко дете и ученик и да стимулират личностното му развитие. Необходими са адаптирани спрямо образователните потребности на учениците учебни помагала и материали, разработени в съответствие с учебните програми по учебните предмети, както и помагала, адаптирани спрямо образователните потребности на децата в предучилищна възраст, разработени в съответствие с държавния образователен стандарт за предучилищното образование и базирани на методите на обучение чрез игра.

От друга страна, нужни са помагала и дидактически материали, адресирани към даровитите деца и ученици и техните интелектуални, академични, творчески и лидерски способности, към използването на оригинални и нетрадиционни модели на мислене и работа, към способностите за приемане и преобразуване на информация, за вземане на решения въз основа на правилна оценка, за самостоятелно и творческо действие, самокритичност, живо въображение и други. В същото време са необходими и материали, насочени към преодоляване на проблеми, свързани с особености в поведението на надарените деца и ученици, като хиперактивност, търсене на други ниши за общуване, депресивни състояния, опасност от дезадаптация от учебната и социалната среда, породена от неразбирането им от обкръжаващите, негативни чувства към представителите на формалната среда, усещания за неудовлетвореност, трудности в професионалната реализация, породени от разностранните им интереси, евентуални бариери пред предпочитаната самостоятелна работа и т.н.

За децата и учениците в риск от важно значение е наличието на помагала и материали, насочени към изграждане на социални и граждански компетентности, умения за учене, за независим и самостоятелен живот, за контролиране на емоциите, работа в екип, решаване на проблеми и поемане на отговорност.

Към помагалата ще се разработят дидактически материали, развиващи мисленето, фината моторика, уменията за четене и писане, включително по метода Монтесори, в помощ на децата с дислексия, дисграфия, диспраксия и др. двигателно координационни трудности при различни специални потребности, за игрово изучаване на числата и аритметиката, за арттерапия и ролеви игри, които провокират творческото начало, за развиване на емоционалната интелигентност, логиката, причинно-следствените връзки, въображението (вкл. и при деца с комуникативни затруднения).

Начин на изпълнение: За децата и учениците от целевите групи ще се разработят по две помагала – едно за деца в детските градини и едно за ученици в начален и в прогимназиален етап. Помагалата за децата и учениците ще бъдат възложени за изпълнение по реда на ЗОП на различни специализирани обслужващи звена по чл. 50 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Дейност 3. Специализирани обучения на екипите за подкрепа за личностно развитие

Описание: Планираните по тази дейност обучения целят повишаване на професионалните знания, умения и компетентности на всички ангажирани в процеса на приобщаващото

образование страни. Обученията ще допринесат за създаването на по-добри условия и ресурси за предоставяне на необходимата допълнителна подкрепа, насърчаваща разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие в съответствие с индивидуалните му потребности с оглед на неговата успешна реализация и социализация.

Дейността ще бъде реализирана чрез провеждане на различни видове специализирани обучения в рамките на следните **поддейности**:

Поддейност 3.1. Провеждане на обучения на специалисти от екипите за подкрепа за личностно развитие в детските градини и училищата по проекта, и в центровете за специална образователна подкрепа по прилагане на картата за функционална оценка и въвеждане на междусекторен подход, от обучените специалисти от РЦПППО, РЗИ и ДСП.

Поддейност 3.2. Обучения на специалисти от екипите за подкрепа за личностно развитие в детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие по проекта за прилагане на разработения инструмент за деца и ученици в риск.

Поддейност 3.3. Обучения на специалисти от екипите за подкрепа за личностно развитие в детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие по проекта за прилагане на разработения инструмент за деца и ученици с изяви дарби.

Поддейност 3.4. Обучения на специалисти от екипи за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици от детските градини и училищата по проекта и от Държавния логопедичен център, за работа с дете и ученик по конкретен случай, за определяне на нивата на допълнителна подкрепа и за предоставяне на допълнителна подкрепа, както и за прилагане на стандарти в логопедичната работа.

Поддейност 3.5. Обучения на педагогически специалисти за диференциране и адаптиране на учебното съдържание и за методи на обучение, съобразени с индивидуалните потребности на децата и учениците, на които се предоставя допълнителна подкрепа, за оценяване на текущия и годишния напредък от обучението на децата и учениците, както и за съвместна работа в групата/в класната стая между ресурсните учители, другите педагогически специалисти и помощниците на учителя.

Поддейност 3.6. Обучения на педагогически специалисти и на непедагогически персонал за работа с родители в процеса на приобщаващото образование, включително за превенция на насилието и агресията, и за създаване на сигурна училищна среда в училищата чрез промяна на нагласите на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал за начините и подходите за преодоляването им и др.

Поддейност 3.7. Обучения на педагогически специалисти за прилагане на Цялостна училищна програма за сигурна училищна среда и превенция на насилието и тормоза в училищата, за утвърждаване на позитивната дисциплина и прилагане на подходи за мотивация и преодоляване на проблемното поведение на деца и ученици.

Различните видове специализирани обучения ще предопределят и изискванията към учителите относно теоретичната и практическата насоченост на основните тематични направления/теми, подтеми и модули, с акцент върху практическата приложимост на разработените модели и инструменти за приобщаващо образование на деца и ученици за определяне на индивидуалните им потребности.

Особено внимание ще бъде отделено на конкретните стъпки, които следва да предприемат отделните специалисти след прилагането на посочените инструменти с оглед определянето

на адекватна допълнителна подкрепа, на най-подходящите мерки в плана за подкрепа, за да се стимулира личностното развитие на всяко дете и всеки ученик от целевите групи в съответствие с установените му индивидуални потребности. В обученията да бъде включен широк кръг педагогически специалисти – учители по учебните предмети, ресурсни учители, психолози, логопеди и др. В рамките на същата дейност са планирани обучения за работа по случай, която е част от допълнителната подкрепа за личностно развитие в ЗПУО. Поддейност 3.4. включва и обучения от специалисти на Държавния логопедичен център за логопеди от екипите за подкрепа за личностно развитие в детските градини и училищата по проекта за надграждане на умения за различни терапевтични критерии, терапевтични техники и стратегии за подпомагане на ученици с обучителни трудности в учебна среда. Темите и занятията ще бъдат с практическа насоченост, придружени с разработен от специалистите в ДЛЦ авторски стимулен материал, адаптирани текстове, тестове и инструкции. Ще бъдат предложени обучения за придобиване на умения и компетентности за: изграждане на алгоритъм за работата на логопедите; прилагане на стратегии за подобряване на езиковото разбиране при деца със специални образователни потребности в предучилищна и начална училищна възраст; откриване на маркери за комуникативни нарушения и обучителни трудности при деца и ученици; унифициране на скрининг процедурите с цел ефективно обхващане на децата и учениците с комуникативни нарушения и превенция на бъдещи обучителни затруднения; провеждане и разчитане на невропсихологична диагностика. Ще бъдат презентирани 3 проекта на стандарти в логопедичната работа: стандарт за обследване на устната и писмената реч на деца и ученици, стандарт за провеждане на невропсихологична диагностика на деца от I и II клас и стандарт за провеждане на невропсихологична диагностика за деца от III и IV клас.

Обученията, заложи в последните две поддейности, са свързани с работата с родители в процеса на приобщаващото образование, с прилагане на Цялостна училищна програма за сигурна училищна среда и превенция на насилието и тормоза в училищата, за утвърждаване на позитивна дисциплина.

Начин на изпълнение: Определянето на специалистите за участие в обученията ще се извършва от директора на съответната институция въз основа на указания, разработени от екипа за организация и управление на проекта в МОН. Организацията и координацията на областно ниво при подбора на педагогически специалисти, непедagogически персонал и специалисти от екипите за подкрепа за личностно развитие от различните институции за включването им в обученията, формирането на групите, както и мониторинг по време на провеждането на обученията, ще се осъществяват от РУО.

Обученията по дейност 3 ще бъдат възложени по ЗОП на Националния център за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти (НЦПКПС), специализирано обслужващо звено по чл. 50, ал. 1, т. 3 от ЗПУО. НЦПКПС ще предостави на всеки успешно обучен педагогически специалист, непедagogически специалист и специалист от екип за подкрепа за личностно развитие удостоверение/сертификат за завършено обучение.

Дейност 4. Закупуване на оборудване за допълнителна подкрепа за личностно развитие, вкл. за специализирани кабинети и помещения

Описание: С цел постигане на качествено и ефективно приобщаващо образование в детските градини и училищата по проекта да е необходимо бъде осигурено оборудване за създаване и/или обновяване на специализирани кабинети и помещения за допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от целевите групи.

За целите на изпълнението на дейността и с оглед спазване принципите за ефективност и ефикасност при управлението на финансовите средства по проекта са изготвени и утвърдени примерни списъци, представляващи опис на материали и оборудване за създаването и изграждането на специализирани кабинети и помещения – кабинет за психологическа подкрепа, кабинет за логопедична подкрепа, ресурсен кабинет, кабинет за рехабилитация и кинезитерапия, кабинет за арттерапия, кабинет за сензорна интеграция, както и оборудване на кабинети или помещения за провеждане на допълнителна подкрепа на децата и ученици с изявени дарби – в областта на науката, изкуствата и спорта.

Описите ще включват голям брой и вид материали и оборудване, съобразени с възрастовите особености на децата и учениците от целевите групи. Всяка образователна институция в резултат от проведен анализ на потребностите ще направи избор за видовете материални и нематериални активи, необходими за оборудването, обновяването или дооборудването на специализирани кабинети или помещения, в зависимост от параметрите и спецификата на помещенията. Всяка от тези институции може да оборудва нов специализиран кабинет, както и да обнови и актуализира материално-техническите средства на вече създаден кабинет.

Начин на изпълнение: Анализът на данните за необходимостта от материали за оборудване на кабинети/помещения за предоставяне на допълнителна подкрепа следва да е в съответствие със следните принципни изисквания относно избора на вида оборудване:

1. Закупуването на вида и броя материални и нематериални активи да бъде според спецификата и индивидуалните потребностите на децата и учениците от целевите групи.
2. Изборът на видовете материали за оборудване да е съобразен с техническите параметри на кабинетите и помещенията, предвидени за оборудване.

След стартирането на проекта, списъците ще бъдат предоставени на институциите, определени за изпълнители на дейностите по проекта.

Средствата за закупуване на оборудването ще бъдат предоставени на посочените институции, включени в проекта.

Дейност 5. Осъществяване на дейности за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на предучилищното и училищното образование по проекта

Описание: Дейността е насочена към насърчаване и разгръщане на потенциала за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби чрез допълнителна подкрепа. Съвкупността от определените в нея поддейности ще подобри достъпа им до образование, ще осигури доброто им приобщаване в системата на предучилищното и училищното образование, както и тяхната бъдеща успешна социализация и реализация. Дейността ще се осъществява в детски градини и училища, съвместно с ЦПЛР, ЦСОП, Държавния логопедичен център и Националния дворец на децата.

Дейностите за допълнителна подкрепа на децата и учениците ще се осъществяват с методическата подкрепа и супервизията на специалисти от РЦПППО, въз основа на оценката на индивидуалните потребности и плана за подкрепа на детето и ученика, разработени по проекта, след провеждане на обучения на специалистите за подкрепа за личностно развитие.

Дейностите за допълнителна подкрепа на деца и ученици чрез иновативни модели, програми, гъвкави форми и адаптивни подходи за включване в образователния процес и за осъществяване на приобщаващо образование ще се извършват индивидуално или в малка група в зависимост от индивидуалните потребности на детето/ученика, документирани в плана за подкрепа. Числеността на групите за допълнителна подкрепа за личностно развитие не може да надвишава 3 деца/ученици (средно 2 участници в група).

Дейностите по допълнителна подкрепа ще се провеждат извън часовете по учебен план, по време на целодневната организация на учебния ден, както и по време на ваканциите.

За успешно преминали дейности по допълнителна подкрепа се считат децата/учениците, получили допълнителна подкрепа от 5 часа, за които ще им бъде издадено удостоверение генерирано през информационната система по проекта.

Начин на изпълнение:

Поддейност 5.1. Разработване на модели, програми, гъвкави форми на обучение и др. от педагогически специалисти във включените по проекта детски градини и училища, така и тяхното прилагане в процеса на приобщаващото образование на деца и ученици

Учителите в детските градини и училищата въз основа на своя опит от предходни проекти, квалификационни обучения и професионален опит трябва да разработят модули, гъвкави форми на обучение или програми, които са в резултат на добри практики от работата им с деца и ученици със специални образователни потребности (СОП) в съответната институция. Поддейността включва както разработването на модели, програми, гъвкави форми на обучение и др. от педагогически специалисти от включените по проекта детски градини и училища, така и тяхното прилагане в процеса на приобщаващото образование на деца и ученици със СОП.

Гъвкавите форми на обучение следва да са насочени към преодоляване на затрудненията в организирането на дейността на учителя в групата/класната стая и постигането на максимално приобщаване и участие на децата и учениците със СОП. Примерни гъвкави форми на педагогическо въздействие са: формиране на малки групи от две или три деца/ученици в група/паралелка в детска градина/училище според нивото им на развитие; създаване на групи според нивото на усвояване на знанията/успеваемост или според областта, в която изявяват най-силно своите компетентности в групата/класната стая. Всяка малка група би могла да се специализира в една област или ниво, като учителят и помощникът на учителя са мобилни между групите и ги подпомагат. Тази форма изисква специфичен дизайн на пространството в групата/класната стая; подбор на образователното/учебното съдържание за „преподаване и учене на две скорости“ – с помощта на ресурсен учител, психолог и логопед или друг педагогически специалист; редуване на педагогически ситуации/видове уроци за нови знания, упражнения и преговор според нивото на децата и учениците, а не по определения алгоритъм за провеждането им, но спазвайки учебната програма; тематична връзка в различните предметни области чрез съвместна работа на учители по предмети и специални педагози с цел по-лесна проходимост

между образователните етапи на подкрепените деца и ученици със СОП; осигуряване на разнообразни учебни и дидактически материали за всеки предмет/педагогическа ситуация чрез използване на електронни устройства или други подходи на учене, включително видеомоделиране.

Разработването им може да се осъществява както от един педагогически специалист – учител в група, начален учител, учител по предмет от прогимназиален етап, така и от екип за допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в институцията. Дейността ще се осъществява от участващите в проекта детски градини и училища, съвместно с ЦПЛР, ЦСОП и Държавния логопедичен център.

За качеството на всеки разработен интелектуален продукт ще се изготви становище от екипа към съответния РЦПППО, преминал обучение по дейност 1.1.2. Екипът разработва становището си въз основа на критерии за приложимост, иновативност, креативност, и методи и подходи, спомагащи за по-лесна проходимост между образователните етапи на децата и учениците със СОП.

За разработването на такъв продукт за учителите от детските градини и училищата (които желаят да разработят такъв интелектуален продукт) се предвиждат до 10 часа, като за един астрономически час те ще получат възнаграждение средно в размер на 20 лева на час, в т.ч. осигурителни вноски за сметка на работодателя (в случай че получат положително становище за продукта).

За всяко дете/ученик със СОП се осигуряват не повече от 25 учебни часа за срока на проекта.

Поддейност 5.2. Дейността е насочена към деца и ученици с изяви дарби в областта науката, изкуствата и спорта. Целта на дейността е да развиват способностите и интересите на децата и учениците и да се създадат условия за изявата им в тези области.

Дейностите за допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците с изяви дарби включват:

- алтернативни модели за работа с деца и ученици с изяви дарби за стимулиране и развитие на таланта в областта на науката, изкуството и спорта, както и за подпомагане участието в пленери, обучителни и тренировъчни лагери, национални и международни конкурси, олимпиади и състезания. Допълнителната подкрепа се организира в различни направления съобразно желанията и интересите на децата и учениците. Разработеното от специалистите съдържание за допълнителна подкрепа трябва да е съобразено с възрастта, възможностите и интересите на децата и учениците, към които е насочено, и не трябва да повтаря съдържанието на учебните предмети.

- предоставяне на еднократни стипендии на ученици от I до VII клас, класирани за съответната календарна година по мярка от Програмата на мерките за закрила на деца с изяви дарби, от Националния спортен календар, от Националния календар за изяви по интереси и от графика за ученическите олимпиади и националните състезания.

Организирането и провеждането на алтернативни модели за работа с деца и ученици с изяви дарби, както и за подпомагане участието в пленери, обучителни и тренировъчни лагери, национални и международни конкурси, олимпиади и състезания, включва:

- определяне на потребностите от допълнителна подкрепа в съответната област/учебен предмет за конкретното дете/ученик с изявена дарба след извършена оценка (по чл. 126, ал. 4 от Наредбата за приобщаващото образование, следствие - въз основа на инструмент за

откриване на дарбите и за определяне на възможностите за стимулирането на децата и учениците с изяви дарби чрез допълнителна подкрепа за личностно развитие). До разработване на инструмента оценката за включване на децата и учениците в дейността ще се осъществява въз основа на оценка, извършена от учителите и специалистите на постиженията и развитието на способностите им;

- определяне на алтернативен модел за работа с децата/учениците с изяви дарби, отчитайки свободата на учителите в избора и приложението на разнообразни методически подходи на преподаване и учене и предвид стиловете на учене на децата/учениците съобразено с начина на преработка на информацията, предпочитаната работна среда и нуждата от обратна връзка. Могат да се включат интерактивни методи, казуси, дискусия, рефлексия – самооценяване, метод – проект, мозъчна атака, симулационни игри, ролеви игри, активно използване на дигиталните технологии в полза на преподаването и ученето и др.;

По поддейност 5.2 едно дете/ученик в областта на науката, изкуствата и спорта може да получи не повече от 50 учебни часа допълнителна подкрепа в рамките на проекта.

- За подпомагане на ученици с изяви дарби от начален и прогимназиален етап на образование ще се предоставя и еднократна стипендия на ученик в размер на 195 лв. за съответната календарна година.

Всяка предоставена еднократна стипендия се удостоверява с документ, потвърждаващ класиране на ученика в национален и/или международен конкурс, олимпиада или национално състезание, вписани в Програмата на мерките за закрила на деца с изяви дарби, в Националния спортен календар, в Националния календар за изяви по интереси и в графика за провеждане на ученическите олимпиади и националните състезания на МОН.

Поддейност 5.3. Дейности за стимулиране овладяването на ключови компетентности и за формиране на личностни качества и социални компетентности чрез прилагане на компетентностния подход с цел подготовка за самостоятелен и независим живот и за личностна реализация;

Поддейност 5.3. е ориентирана към ученици от началния и прогимназиалния етап на основната степен на образование.

Цел на дейността е чрез допълнителна подкрепа да се осигури по-високо качество и по-добър достъп до образование на ученици със СОП, с хронични заболявания, деца в риск и с изяви дарби за тези от тях, които имат необходимост да повишат своите образователни резултати или имат изпреварващи своите съученици постижения.

Приложението на компетентностния подход в училищното образование и обучение нормативно се основава на Държавния образователен стандарт (ДОС) за общообразователна подготовка (ООП) и намира отражение в учебните програми по всички учебни предмети.

Дейностите, които могат да бъдат проведени както в класната стая, така и извън нея на територията на училището или извън него, реализирайки учебно съдържание, заложено в новите учебни програми за ООП, са разнообразни по всеки един учебен предмет и са примерни, те не изчерпват всички възможности, с което се дава методическа свобода на учителите да избират начините и способите за придобиване на ключови компетентности и за осъществяване на междупредметни връзки.

Дейностите по допълнителната подкрепа се провеждат по време на целодневната организация на учебния ден, извън часовете, посочени в учебния план и по време на ваканциите (чрез осъществяване на изнесени занимания и/или работа по проекти в музеи, галерии, обсерватории, исторически, археологически, природни и други обекти).

Изпълнението на поддейност 5.3 ще се осъществяват от учителите по съответните предмети от участващите в проекта училища, включително външни специалисти, както и съвместно със специалисти от ЦПЛР, ЦСОП, Държавния логопедичен център и Националния дворец на децата. Подготовката и провеждането на работата следва да се осъществява от двама или повече педагогически и други специалисти в съответствие с целите, поставени в тези проекти и занятия за постигане на ключови компетентности, чрез прилагане на компетентностния подход.

-Акцентът в занятията и проектите за учениците със СОП следва да се постави върху изграждането на независим и самостоятелен живот, социални и граждански умения, умения за учене, здравословен начин на живот и др. в зависимост от индивидуалните потребности на децата и учениците. Занятията и проектите ще се подготвят и провеждат от учителите съвместно с педагогическите и други специалисти, които оказват допълнителна подкрепа.

- Акцентът в занятията и проектите за учениците с хронични заболявания следва да се постави върху изграждането на здравословен начин на живот и спорт, социални компетентности, независим и самостоятелен живот. Занятията и проектите ще се подготвят и провеждат от учителите съвместно с педагогическите и други специалисти, които оказват допълнителна подкрепа.

- Акцентът в занятията и проектите за учениците в риск следва да се постави върху изграждането на социални и граждански компетентности, умения за учене, умения за независим и самостоятелен живот, контролиране на емоциите, работа в екип, решаване на проблеми и поемане на отговорност. Планираните дейности за тях ще се подготвят и провеждат от учителите съвместно с психолог/педагогически съветник, социален работник, образователен медиатор и др. в зависимост от индивидуалните потребности на децата и учениците.

- Акцентът в занятията и проектите за учениците с изявени дарби следва да се постави върху изграждането на инициативност и предприемчивост, креативно и критично мислене, екипност, лидерство, умения за мотивиране, дигитална, езикова, културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество и др. компетентности. Планираните дейности за тях ще се подготвят и провеждат от учителите съвместно с външни специалисти представители от научни, творчески, бизнес и спортни среди и други.

За осъществяване на поддейност 5.3 за всеки ученик се предвиждат не повече от 25 учебни часа, проведени в периода на проекта.

Поддейност 5.4. Осигуряване на допълнителен персонал от педагогически специалисти и от други специалисти, в т.ч. помощници на учителя, в детските градини и училищата по проекта за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици.

Приобщаващото образование съгласно ЗПУО е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и

участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността. Най-важният ресурс в този процес е човешкият фактор – специалистите, които осигуряват предоставянето на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Осъществяването на ефективно и успешно приобщаващо образование изисква тези специалисти да бъдат назначени в самите детски градини и училища, където се обучават децата и учениците, за да може да направят по-пълна и точна оценка на индивидуалните потребности на всяко дете или ученик, като го наблюдават в неговата естествена среда сред връстниците му, в различните педагогическите ситуации в детската градина или в часовете по учебните предмети в училището, както и в цялост да окажат допълнителна подкрепа на децата и учениците за тяхното личностно развитие (повече информация за назначаването на допълнителен персонал е представена в писмото).

Дейност 6. Дейности за семейна подкрепа в процеса на приобщаващото образование в детските градини и училищата по проекта

Описание: Родителите на децата и учениците участват като пълноправен партньор в процеса на приобщаващо образование в институциите в системата на предучилищното и училищното образование. Предвид осъществените до момента политики се налага необходимостта от по-целенасочена подкрепа на родителите за участието им в процеса на утвърждаване на училищна култура, основана на взаимно уважение, равно достойнство, справедливост.

С цел постигане на равен достъп до образование и участие на всички деца и ученици в образователния процес съобразно силните им страни и с оглед преодоляване на обучителните им затруднения и пречките пред участието им е важна подкрепата на техните родители и информираното и компетентно участие на всички членове на училищната общност, съответно на общността в детската градина.

Настоящата дейност цели да надгради досегашните политики чрез:

- предоставяне на възможности и форми за информирано участие на родителите/родителско представителство в училищния живот в посока създаване на сигурна училищна среда;
- предоставяне на възможност за съпричастно сътрудничество със семейството за редуциране на насилието при реакция на случаи;
- предоставяне на подкрепа на родителите за привличането им в подпомагане на деца и ученици с различни затруднения в ученето и участието и създаване на толерантна среда.

Начин на изпълнение: Дейност 6 ще се реализира чрез следните поддейности:

Поддейност 6.1. Психологическа подкрепа на родители за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците, включително създаване на групи за подкрепа и взаимопомощ в детски градини и училища;

Поддейност 6.2. Работа с родители от групи/класове, в които има деца и ученици с различни затруднения при ученето и участието, за формиране на толерантна среда, за насърчаване на недискриминацията и др.

Поддейност 6.3. Кампании за превенция на насилието и тормоза в детските градини и училищата, за утвърждаване на позитивна дисциплина и прилагане на подходи за мотивация и преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците.

В реализацията на посочените поддейности ще участват:

- родители на деца и ученици, от детските градини и училищата по проекта, с проблемно поведение, в риск от обучителни затруднения, с трудности при приобщаването и участието в образователния процес и в живота на институцията;
- родители от общността на детските градини и училищата по проекта;
- психолози, педагогически съветници, други педагогически специалисти и непедagogически персонал, обучени по проекта;
- деца и ученици.

Поддейност 6.1. ще се реализира чрез:

- осъществяване на индивидуални и групови консултации и тренинги за родители с психолог/педагогически съветник от съответната детска градина/училище по проекта за преодоляване на проблемно поведение и за подкрепа на деца и ученици за приобщаването и участието им в образователния процес и в живота на институцията, включително чрез създаване на групи за подкрепа и взаимопомощ;
- провеждане от психолози и педагогически съветници от детски градини и училища по проекта на информационни дни за запознаване на родителите с механизмите за поставяне на проблеми, свързани с насилието и тормоза в детската градина и училището;
- провеждане от психолози и педагогически съветници съвместно с други педагогически специалисти от детски градини и училища по проекта на родителски срещи в иновативен формат по темата за превенция на насилието и тормоза и за утвърждаване на позитивна дисциплина в детската градина и училището.

Поддейност 6.2. ще се реализира чрез:

- организиране и провеждане от психолози и педагогически съветници съвместно с други педагогически специалисти в детската градина/училището по проекта на родителско-учителски тематични семинари по групи в детската градина/класове, в които има деца и ученици с различни затруднения при ученето и участието, за формиране на толерантна среда и за насърчаване на недискриминацията;
- създаване от психолози и педагогически съветници в детски градини и училища по проекта на дискуссионни клубове, ателиета, „училище за родители“ и работа с родители в тях;
- разработване от психолози и педагогически съветници съвместно с други педагогически специалисти от детски градини и училища по проекта на методически материали за работа с родители и семейни общности по отношение участието им като равностоеен партньор в приобщаващото образование на местно равнище.

Поддейност 6.3. ще се реализира чрез:

- организиране и провеждане на кампании от психолози и педагогически съветници от детски градини и училища по проекта с участието на родители, деца/ученици и представители на местната общност за утвърждаване на подходи за позитивна дисциплина и за превенция на насилието и тормоза във връзка с прилагането на Цялостна програма за сигурна среда и превенция на насилието и тормоза в съответната детска градина/училище, разработена от обучени педагогически специалисти в рамките на дейност 3 по проекта;

- разработване на информационни материали от психолози и педагогически съветници от детски градини и училища по проекта във връзка с кампаниите за превенция на насилието и тормоза, за утвърждаване на позитивна дисциплина и прилагане на подходи за мотивация и преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците.